Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 18ης Μαρτίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) – Οδηγία 2006/112/ΕΚ – Άρθρα 2, 206 και 273 – Αρχή της φορολογικής ουδετερότητας – Μείωση του ποσού του ΦΠΑ που οφείλεται από τους υποκείμενους στον φόρο που επλήγησαν από τον σεισμό της 6ης Απριλίου 2009 στην περιφέρεια Αμπρούτσο»

Στην υπόθεση C-37/23 [Giocevi] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιανουαρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Agenza delle Entrate

κατά

PR,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους N. Piçarra (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο PR, εκπροσωπούμενος από τους F. Camerini και A. Rossi, avvocati,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Herold και τις J. Jokubauskaitė και F. Tomat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός από τους διαδίκους της δίκης.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των αρχών που διατυπώθηκαν στην απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-132/06, EU:C:2008:412), και στη διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510), σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Agenzia delle Entrate (φορολογικής Διοίκησης, Ιταλία) και του PR, συμβολαιογράφου, με αντικείμενο το αίτημά του για επιστροφή του 60 % του ΦΠΑ που κατέβαλε για την περίοδο μεταξύ Απριλίου του 2009 και Δεκεμβρίου του 2010.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η αιτιολογική σκέψη 45 της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ 2006, L 347, σ. 1, στο εξής: οδηγία περί ΦΠΑ), έχει ως εξής:

«Οι υποχρεώσεις των υποκειμένων στον φόρο θα πρέπει να εναρμονισθούν κατά τον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, ώστε να εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη είσπραξη του φόρου σε όλα τα κράτη μέλη.»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«1. Στον ΦΠΑ υπόκεινται οι ακόλουθες πράξεις:

α) Οι παραδόσεις αγαθών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητα αυτή,

[…]

γ) οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητά του αυτή,

[…]».

5 Το άρθρο 206 της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Κάθε υποκείμενος στον ΦΠΑ υποχρεούται να καταβάλει το καθαρό ποσό του ΦΠΑ κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης ΦΠΑ που προβλέπεται στο άρθρο 250. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν διαφορετική καταληκτική ημερομηνία καταβολής του ποσού ή να ζητούν την πληρωμή προκαταβολών.»

6 Το άρθρο 273 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν και άλλες υποχρεώσεις που κρίνουν αναγκαίες για τη διασφάλιση της ορθής είσπραξης του ΦΠΑ και την αποφυγή της απάτης, με την επιφύλαξη της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης των εσωτερικών πράξεων και των πράξεων που πραγματοποιούνται από υποκείμενους στον φόρο μεταξύ κρατών μελών και με την προϋπόθεση ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν οδηγούν, στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, σε διατυπώσεις που συνδέονται με τη διέλευση συνόρων.

[…]»

Το ιταλικό δίκαιο

Η πράξη νομοθετικού περιεχομένου 78 της 31ης Μαΐου 2010

7 Το άρθρο 39 της decreto legge n. 78 – Misure urgenti in materia di stabilizzazione finanziaria e di competitività economica (πράξης νομοθετικού περιεχομένου 78, για έκτακτα μέτρα στον τομέα της χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, η οποία κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, με τον νόμο 122, της 30ής Ιουλίου 2010), της 31ης Μαΐου 2010 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 125, της 31ης Μαΐου 2010), ορίζει, στην παράγραφο 1, ότι, για τα φυσικά πρόσωπα που έχουν εισοδήματα από επιχειρηματική ή από ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα και για τα μη φυσικά πρόσωπα με κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τις 200 000 ευρώ, η προθεσμία αναστολής των φορολογικών υποχρεώσεων και πληρωμών παρατείνεται έως τις 20 Δεκεμβρίου 2010, χωρίς επιστροφή των καταβληθέντων ποσών. Το άρθρο 39, παράγραφος 3, προβλέπει ότι, για τα παραπάνω πρόσωπα, η προθεσμία αναστολής των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως και πρόνοιας και των ασφαλίστρων υποχρεωτικής ασφάλισης κατά επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών παρατείνεται έως τις 15 Δεκεμβρίου 2010, χωρίς επιστροφή των καταβληθέντων ποσών. Τα μέτρα αυτά δεν εφαρμόζονται στις παρακρατήσεις στην πηγή επί εισοδημάτων που δεν προέρχονται από επαγγελματική ή ανεξάρτητη δραστηριότητα και στις συναφείς πληρωμές.

Ο νόμος 183/2011

8 Το άρθρο 33, παράγραφος 28, του legge n. 183 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2012) [νόμου 183 περί διατάξεων για την κατάρτιση του ετήσιου και πολυετούς κρατικού προϋπολογισμού (νόμος σταθερότητας για το 2012)], της 12ης Νοεμβρίου 2011 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 265, της 12ης Νοεμβρίου 2011), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 183/2011), προβλέπει ότι, προς αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης λόγω του σεισμού που έπληξε την περιφέρεια Αμπρούτσο (Ιταλία) στις 6 Απριλίου 2009, η είσπραξη των φόρων που προβλέπονται στο άρθρο 39 του νομοθετικού διατάγματος 78/2010 αρχίζει εκ νέου, άνευ χρηματικών ποινών, τόκων και παρεπόμενων εξόδων, με καταβολή 120 ισόποσων μηνιαίων δόσεων από τον Ιανουάριο του 2012 και ότι το οφειλόμενο ποσό για κάθε φόρο ή εισφορά που ανεστάλη μειώνεται στο 40 %, μετά την αφαίρεση των καταβληθέντων ποσών.

Η ένδικη διαφορά και το προδικαστικό ερώτημα

9 Ο PR, συμβολαιογράφος, ζήτησε την επιστροφή ποσού 102 088 ευρώ για τον ΦΠΑ που κατέβαλε για το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου του 2009 και Δεκεμβρίου του 2010, βασιζόμενος στο άρθρο 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011, το οποίο προβλέπει μείωση κατά 60 % του ποσού των φόρων των οποίων η είσπραξη είχε ανασταλεί λόγω του σεισμού που έγινε στην περιφέρεια Αμπρούτσο στις 6 Απριλίου 2009.

10 Η φορολογική Διοίκηση απέρριψε την αίτηση με την αιτιολογία ότι η εν λόγω διάταξη απέκλειε την επιστροφή των καταβληθέντων ποσών ΦΠΑ.

11 Ο PR άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγή ενώπιον του Commissione tributaria provinciale di L'Aquila (πρωτοβάθμιου φορολογικού δικαστηρίου L'Aquila, Ιταλία), η οποία απορρίφθηκε.

12 Ο PR άσκησε έφεση ενώπιον του Commissione tributaria regionale dell'Abruzzo (δευτεροβάθμιου φορολογικού δικαστηρίου Αμπρούτσο, Ιταλία), ισχυριζόμενος ότι η κατάσταση των υποκειμένων στον φόρο που δεν είχαν ακόμη καταβάλει τον ΦΠΑ και μπορούσαν, ως εκ τούτου, να τύχουν της μείωσης του καταβλητέου ποσού ήταν η ίδια με την κατάσταση εκείνων που προέβησαν στις σχετικές καταβολές και δικαιούνται, επομένως, να ζητήσουν την επιστροφή του υπερβάλλοντος ποσού.

13 Η φορολογική Διοίκηση ζήτησε την αναστολή εκδίκασης της υπόθεσης εν αναμονή της τελικής αποφάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατόπιν της επίσημης διαδικασίας έρευνας κρατικών ενισχύσεων βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, η οποία κινήθηκε με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2012, Κρατικές ενισχύσεις SA.33083 (2012/C) (πρώην 2012/NN) & SA.35083 (2012/C) (πρώην 2012/NN) – Μείωση φόρων και εισφορών λόγω φυσικών καταστροφών και μείωση φόρων και εισφορών λόγω του σεισμού του 2009 στο Αμπρούτσο (όλοι οι κλάδοι πλην της γεωργίας) (ΕΕ 2012, C 381, σ. 32).

14 Με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2014, το Commissione tributaria regionale dell'Abruzzo (δευτεροβάθμιο φορολογικό δικαστήριο Αμπρούτσο) έκανε δεκτή την προσφυγή και έκρινε παράνομη την άρνηση επιστροφής του ΦΠΑ στον PR.

15 Η φορολογική Διοίκηση άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως ενώπιον του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου. Προς στήριξη της αναιρέσεως, η φορολογική Διοίκηση προβάλλει, μεταξύ άλλων, παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [108] της Συνθήκης [ΣΛΕΕ] (ΕΕ 1999, L 83, σ. 1).

16 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή, με την απόφαση (ΕΕ) 2016/195, της 14ης Αυγούστου 2015, σχετικά με το μέτρο SA33083 (12/C) (πρώην 12/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία σχετικά με τη μείωση φόρων και εισφορών που συνδέεται με φυσικές καταστροφές (όλοι οι κλάδοι πλην της γεωργίας) και S.A.35083 (12/C) (πρώην 12/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία σχετικά με τη μείωση φόρων και εισφορών που συνδέεται με το σεισμό του 2009 στο Αμπρούτσο (όλοι οι κλάδοι πλην της γεωργίας) (ΕΕ 2016, L 43, σ. 1), η οποία εκδόθηκε μετά το πέρας της διαδικασίας που μνημονεύεται στη σκέψη 13 της παρούσας διατάξεως, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα επίμαχα μέτρα, ιδίως αυτά που θεσπίστηκαν βάσει του άρθρου 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011, δεν είναι συμβατά με την εσωτερική αγορά.

17 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σύμφωνα με την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στο ίδιο να διαπιστώσει αυτεπαγγέλτως ότι είναι ασύμβατα με το δίκαιο της Ένωσης τα μέτρα με τα οποία η Ιταλική Δημοκρατία παραιτήθηκε από την εφαρμογή και/ή την είσπραξη του οφειλόμενου ΦΠΑ, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων ισχυρισμών των διαδίκων στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί.

18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν υφίσταται ειδική νομολογία σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011 και διερωτάται σε ποιον βαθμό μπορούν να εφαρμοστούν στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί οι αρχές που διατυπώνονται στη διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510), όσον αφορά το πλεονέκτημα που προβλεπόταν στο άρθρο 9, παράγραφος 17, του legge n. 289 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale delle Stato (legge finanziaria 2003) [νόμου 289 περί διατάξεων για την κατάρτιση του ετήσιου και πολυετούς κρατικού προϋπολογισμού (δημοσιονομικός νόμος του 2003)], της 27ης Δεκεμβρίου 2002 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 305, της 31ης Δεκεμβρίου 2002) (στο εξής: νόμος 289/2002).

19 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στη διάταξή του εκείνη, το Δικαστήριο στηρίχθηκε στην απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-132/06, EU:C:2008:412), η οποία αφορούσε τα άρθρα 8 και 9 του νόμου 289/2002, προκειμένου να κρίνει ότι τα επίμαχα τότε μέτρα είχαν ως αποτέλεσμα, κατά παραβίαση της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας, όχι να ελαφρύνονται οι υποκείμενοι στον φόρο από τη φορολογική επιβάρυνση την οποία συνιστά ο ΦΠΑ, αλλά να παρέχεται σε ορισμένους εξ αυτών η δυνατότητα να παρακρατούν ή να εκταμιεύουν ποσά τα οποία είχαν ήδη καταβληθεί από τον τελικό καταναλωτή και οφείλονταν στη φορολογική Διοίκηση.

20 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το πλεονέκτημα της μείωσης του ΦΠΑ, το οποίο στηρίζεται στο άρθρο 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011, καταλήγει στις ίδιες συνέπειες με εκείνες τις οποίες καταδίκασε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 18 και 19 της παρούσας διάταξης. Επισημαίνει, ωστόσο, αν και αμφιβάλλει για τη σημασία τους, ορισμένες διαφορές που υπάρχουν, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του PR, μεταξύ της ιταλικής ρυθμίσεως την οποία αφορούσαν οι προαναφερθείσες αποφάσεις και της επίμαχης εν προκειμένω ιταλικής ρυθμίσεως. Πρώτον, ο νόμος 183/2011, σε αντίθεση με τον νόμο 289/2002, δεν εμποδίζει τη φορολογική Διοίκηση να προβαίνει σε ελέγχους, δεύτερον, το ποσό της μείωσης του ΦΠΑ είναι μικρότερο στον νόμο 183/2011 και, τρίτον, το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του τελευταίου αυτού νόμου είναι πιο περιορισμένο.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθενται οι αρχές που διατυπώθηκαν στη διάταξη Agenzia delle Entrate κατά Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510), καθώς και στην απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-132/06, EU:C:2008:412), σε νομοθετική διάταξη, όπως αυτή που απορρέει από το άρθρο 33, παράγραφος 28, του legge n. 183 del 2011 (νόμου 183/2011), η οποία επιτρέπει στους φορολογούμενους να λάβουν επιστροφή, σε ποσοστό 60 %, του ΦΠΑ που κατέβαλαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου 2009 και Δεκεμβρίου 2010 λόγω του σεισμού που έπληξε την περιφέρεια Αμπρούτσο στις 6 Απριλίου 2009;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

22 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 2, 206 και 273 της οδηγίας ΦΠΑ, σε συνδυασμό με την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει, υπέρ των υποκειμένων στον φόρο που επλήγησαν από τον σεισμό στην περιφέρεια του Αμπρούτσο, μείωση κατά 60 % του ποσού του ΦΠΑ που θα όφειλαν κανονικά οι εν λόγω φορολογούμενοι κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου του 2009 και Δεκεμβρίου του 2010.

23 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί ανά πάσα στιγμή, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, ιδίως όταν η απάντηση σε προδικαστικό ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία.

24 Η ως άνω διάταξη πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

25 Πράγματι, μολονότι οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν η απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-132/06, EU:C:2008:412), και η διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510), δεν αφορούσαν το άρθρο 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011, οι νομολογιακές αυτές λύσεις μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογίαν στις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως.

26 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο προβλέπει μόνον μείωση κατά 60 % του κανονικά οφειλόμενου ποσού του ΦΠΑ, και όχι επιστροφή του ήδη καταβληθέντος ΦΠΑ, της οποίας δικαιούχοι είναι οι υποκείμενοι στον ΦΠΑ που ενεργούν υπό την ιδιότητά τους αυτή, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και γ′, της οδηγίας ΦΠΑ.

27 Στο πλαίσιο αυτό, πρώτον, από τα άρθρα 2, 206 και 273 της οδηγίας ΦΠΑ, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 45 της οδηγίας, καθώς και του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, προκύπτει ότι κάθε κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα που είναι κατάλληλα για να εξασφαλίσουν την είσπραξη ολοκλήρου του ΦΠΑ που οφείλεται στην επικράτειά του (πρβλ. απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-132/06, EU:C:2008:412, σκέψη 37, και διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile, C-82/14, EU:C:2015:510, σκέψη 22).

28 Δεύτερον, η οδηγία ΦΠΑ πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα προς τη σύμφυτη με το κοινό σύστημα του ΦΠΑ αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, βάσει της οποίας επιχειρηματίες που προβαίνουν στις ίδιες οικονομικές πράξεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά όσον αφορά την είσπραξη του ΦΠΑ. Κάθε ενέργεια των κρατών μελών σχετική με την είσπραξη του ΦΠΑ πρέπει να τηρεί την αρχή αυτή (διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile, C-82/14, EU:C:2015:510, σκέψη 23, και απόφαση της 7ης Απριλίου 2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

29 Τρίτον, σκοπός του συστήματος των εκπτώσεων είναι να διασφαλίζει την ουδετερότητα του ΦΠΑ, απαλλάσσοντας πλήρως τον υποκείμενο στον φόρο από το βάρος του ΦΠΑ που οφείλεται ή καταβλήθηκε στο πλαίσιο όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων του, ανεξαρτήτως του σκοπού ή των αποτελεσμάτων τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι δραστηριότητες αυτές υπόκεινται καταρχήν στον ΦΠΑ (διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile, C-82/14, EU:C:2015:510, σκέψη 24· βλ. απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Schütte, C-453/22, EU:C:2023:639, σκέψη 19).

30 Με τη διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510, σκέψη 25), διαπιστώθηκε ότι το άρθρο 9, παράγραφος 17, του νόμου 289/2002 –το οποίο προέβλεπε υπέρ των υποκειμένων στον φόρο που επλήγησαν από τον σεισμό στις επαρχίες Κατάνης, Ραγκούζας και Συρακουσών (Ιταλία) είτε μείωση κατά 90 % του ΦΠΑ που οφειλόταν κανονικά για τα έτη 1990 έως 1992 είτε επιστροφή, στο ίδιο ποσοστό, των ποσών που είχαν καταβληθεί ως ΦΠΑ– δεν είχε ως αποτέλεσμα την ελάφρυνση των οικείων υποκειμένων στον φόρο από τη φορολογική επιβάρυνση την οποία αντιπροσωπεύει ο ΦΠΑ, αλλά την παροχή σε ορισμένους υποκείμενους στον φόρο της δυνατότητας να παρακρατήσουν ή να εκταμιεύσουν τα ποσά που είχε καταβάλει ο τελικός καταναλωτής και οφείλονταν στη φορολογική Διοίκηση.

31 Στο μέτρο που η διάταξη εκείνη, μέσω της μείωσης του κανονικά οφειλόμενου ΦΠΑ την οποία προέβλεπε, παρείχε σε ορισμένους φορολογουμένους τη δυνατότητα να παρακρατούν ή να εκταμιεύουν το μεγαλύτερο μέρος του ποσού του ΦΠΑ που εισέπρατταν για τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών, ενώ άλλοι φορολογούμενοι στην ιταλική επικράτεια όφειλαν να καταβάλλουν ολόκληρο το ποσό του ΦΠΑ που κανονικά οφειλόταν στις φορολογικές αρχές βάσει των πράξεων αυτών, η εν λόγω διάταξη συνεπαγόταν διαφορετική μεταχείριση αντίθετη προς την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας (διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile, C-82/14, EU:C:2015:510, σκέψη 26· πρβλ., επίσης, απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-132/06, EU:C:2008:412, σκέψη 44).

32 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το άρθρο 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011 θέτει σε εφαρμογή τον ίδιο μηχανισμό με αυτόν που θέσπιζε ο νόμος 289/2002, ήτοι μια σημαντική μείωση του οφειλόμενου ποσού του ΦΠΑ, του οποίου η είσπραξη ανεστάλη λόγω καταστάσεων έκτακτης ανάγκης εξαιτίας φυσικών καταστροφών.

33 Είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η μείωση του ΦΠΑ την οποία προβλέπει ο νόμος αυτός είναι μικρότερη από εκείνη που προέκυπτε από το άρθρο 9, παράγραφος 17, του νόμου 289/2002, το οποίο αφορούσε η διάταξη της 15ης Ιουλίου 2015, Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510). Πράγματι, μια τέτοια μείωση, αν και μικρότερη, καταλήγει στις ίδιες συνέπειες με αυτές που επισήμανε το Δικαστήριο στις σκέψεις 30 και 31 της παρούσας διατάξεως.

34 Η ως άνω διαπίστωση δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η εθνική ρύθμιση την οποία αφορούσε η προαναφερθείσα διάταξη του Δικαστηρίου, σε αντίθεση με το άρθρο 33, παράγραφος 28, του νόμου 183/2011, στερούσε από τη Διοίκηση, λόγω του αυτόματου χαρακτήρα της, κάθε δυνατότητα ελέγχου των φορολογητέων πράξεων.

35 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 2, 206 και 273 της οδηγίας ΦΠΑ, σε συνδυασμό με την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει, υπέρ των υποκειμένων στον φόρο που επλήγησαν από τον σεισμό στην περιφέρεια Αμπρούτσο, μείωση κατά 60 % του ποσού του ΦΠΑ το οποίο όφειλαν κανονικά κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου του 2009 και Δεκεμβρίου του 2010.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

Τα άρθρα 2, 206 και 273 της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, σε συνδυασμό με την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας,

έχουν την έννοια ότι:

δεν επιτρέπουν εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει, υπέρ των υποκειμένων στον φόρο που επλήγησαν από τον σεισμό στη περιφέρεια Αμπρούτσο (Ιταλία), μείωση κατά 60 % του ποσού του ΦΠΑ το οποίο όφειλαν κανονικά κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου του 2009 και Δεκεμβρίου του 2010.

(υπογραφές)